

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

De Bernhardo, Abbate Hvivs Monasterii Sponheimensis XVIII. qui præfuit
annis XLI. mensibus III. diebus IX. & die variis gestis eius & incidentibus
illius temporis.

urn:nbn:de:0128-1-17336

cuius familiares, epulones & adultores, qui prædam sequebantur non hominem, qui præ-
rum de utilitate monasterij curabant. Porro fratres, quibus nimia eius pompa grauit & in-
tollerabilis erat, considerantes diuini consilij prouidentiam meliora in posterum futura
expectabant.

DE BERNHARDO, ABBATE HUIUS MONASTERII SPONHEI-
mensis XVIII. qui præfuit annis XLI. mensibus III. diebus IX. & de varijs gestis
eius & incidentibus illius temporis.

MORTUO autem Philippo secundo, huius monasterij abbate XVII. & iuxta morem
ecclesiasticæ traditionis sepulto, conuenientes ad locum capitularem vocem ele-
ctionis habentes ad eligendum super se nouum pastorem fratres, inuocataque (vt fieri so-
let) gratia spiritus sancti, summo opere cauendum statuerunt, ne similem defuncto abbate
eligerent, qui reliquas monasterij inani pompa consumeret, potius utilem & prouidui-
rum Deum timentem, & pro communi zelum habentem promouerent. Matura igitur
deliberatione præhabita, tandem vnanimiter elegerunt in abbatem & Pastorem huius
monasterij Bernhardum de Sponheim, monachum huius cœnobij professum, annum æ-
tatis XXXI. agentem, qui confirmatus à Conrado archiepiscopo Moguntino, & per Vice-
arium eius in pontificalibus (vt moris est) benedictus, præfuit huic monasterio annis XLII.
mensibus III. & diebus IX. vir constans & strenuus, & agendis rebus satis acer & idoneus.
Oriundus autem fuit de Sponheim, militari genere natus, qui in pueritia sua literis dis-
dis aliquandiu operam dedit, in quibus cum iam sapere cœpisset, parentum voluntate &
peruasiōne monachus factus est, & inter coactuos suos melior euasit. Ordinatus autem
Abbas omni quo potuit studio laborauit, vt res & possessiones, ab antecessoribus iniuste di-
stractas, ad proprietatem monasterij reduceret, & partem quidem reduxit, partem in alie-
na possessione dimittere, propter inopiam rerum temporalium & malitiam temporum,
coactus fuit. Denique obseruantiam regularis disciplinæ, in hoc monasterio penitus col-
lapsam, ad integritatē monasticæ conuersationis reducere sæpe aggressus est, sed improbo-
rum temeritate obstantem parum profecit. Hæc tamē effecit, quod monachi sui, quam diu
ipse vixit, in vno refectorio comedere, & in vno dormitorio simul dormire cœpissent,
quod tamen statim post mortem eius iterum fuit depositum. Veruntamen radicem om-
nis irreligiositatis monachorum peculium non abstulit, & priuata ad communem v-
sum non reduxit, nihilominus propter zelum rectitudinis sæpe multas insolentias non si-
ne damno monasterij & periculo animarum à monachis suis sustulit. Menses regimi-
nis sui Philippus & Euehardus Meysyvin, armigeri de Sponheim, ius suū, quod cum Ab-
bate habebant, ad altare in monasterio nostro, in honore sanctorum Mariæ Magdalenz,
Laurentij martyris, & Margarethæ virginis & martyris constructū, abbati & conuentui in
perpetuū resignauerunt, ita quod idem altare per monachum huius cœnobij deinceps &
non per aliū officietur, sicut patet in literis eiusmodi resignationis, quas præfati armigeri
tradiderunt Abbati, anno Dñi MCCCXCI. in vigilia Laurentij.

Bernhardus
fuit abbas
in locis.

Genus & o-
rigen Bern-
hardi abba-
tis.

Altare S.
Margare-
thæ in cœno-
bio mona-
sterio.

Vniuersitas
Erphordi-
ensis origi-
nis.

Iubilæus ce-
lebratur
Monaci.

Bauaria in-
ter fratres
diuiditur.

Genealogia
ducum Ba-
varia.

MCCCXCII

Hoc anno, qui fuit Bernhaldi Abbatis nostri I. fundata est vniuersitas Erphordien-
sis in Thorngia, & per Bonifacium IX. confirmata datis priuilegijs & libertatibus ad instar
aliarum vniuersitatum.

Eodem anno Bonifacius Papa IX. ad instantiam Stephani Friderici, & Iohannis du-
cum Bauariæ, fratrum, concessit annum Iubilæum ad ciuitatem Monacensem, Frisingen-
sis diocesis, in Bauaria, à Dominica Latere vsque ad festum S. Iacobi apostoli.

Eodem quoq; anno feria tertia ante festū S. Catharinæ virginis & martyris, facta est
inter prædictos, tres fratres, filios Stephani ducis, filij Ludouici Imperatoris IIII. Bauariæ
diuisio, in qua Iohannes Monachus in superiori Bauaria cum attinentijs suis pro portio-
ne legitima accepit, Stephanus æque in superiori Bauaria Ingolstatt & Rattenberg cum
pertinentibus ad eam consecutus est: Fridericus autem in Bauaria inferiori Lantzhut-
tam cum attinentijs suis pro sua portione accepit. Ex his Stephanus & Fridericus du-
xerunt vxores filias Galeacij Vicecomitis Mediolanensis, quem Wenceslaus rex Roma-
norum accepta pecunia in ducem creauit. Stephanus autem genuit Ludouicum ducem
de Ingolstatt, & Helizabeth Reginam Franciæ, & Iohannem episcopum Ratisbonensem.
Fridericus autem genuit Henricum ducem de Lantzhutt, & duas filias, Magdalenam &
Helizabeth, quarum vltimam duxit in vxorem Fridericus Nurebergæ Burggrauius, quæ
Sigismundus Imp. postea tempore concilij Cōstantiensis Marchionē Brandenburgensem
fecit

Trithem

Opera
Historia

ar non hominem, qui
ia eius pompa grauis
cliora in posterum futura

STERII SPONHE
& de varijs gestis

bate xvii. & iuxta morem
n capitularem vocem ele
s, inuocataque (vt fieri so
imilem defuncto abbate
otius vtilem & prouidit
mouerent. Matura igitur
bbatam & Pastorem huius
nobij professum, annum q
no Moguntino, & per Vica
nuic monasterio annis xii
rebus satis acer & idoneus,
n pueritia sua literis d. sece
et, parentum voluntate &
or euasit. Ordinatus autem
ab antecessorib. in iuuetu
tem reduxit, partem in alle
& militiam temporum,
oc monasterio penitus col
aggessus est, sed improbo
od monachi sui, quoniam
mul dormire copulsi sunt,
Veruntamen radicem o

priuata ad communem v
multas insolentias non fr
suffinuit. Mense v. regimi
im, ius suu, quod cum Ab
torum Mariz Magdalen,
Qu, abbati & conventui in
huius cetero obij deinceps
onis, quas prefatus argen

st vniuersitas Erphordien
gijis & libertatibus ad instat
Friderici, & Iohannis de
Monacensem, Frisingen
acobi apostoli.
rginis & martyris, facta est
Imperatoris iiii. Bavarie
attinentijs suis pro portio
golstatt & Rattenberg cum
Bauaria inferiori Lantiba
stephanus & Fridericus de
Wenceslaus rex Romanor
geniuit Ludouicum ducem
piscopum Ratisbonensem.
uas filias, Magdalenam &
enberge Burgrauis, que
chionē Brandenburgensem

SPONHEIMENSE.

fecit. Iohannes vero duxit vxorem comitissam Portzensem, de qua genuit Ernestum & Wilhelmum de Monaco, & filiam nomine Sophiam, vxorem Wentzeslai Romanorum & Bohemia regis.

MCCCXCIII.

Anno Bernhadi abbatis nostri ii. facta est inter Fridericum archiepiscopum Coloniensem & ciues concordia, per medium comitis de Moers, & aliorum amicorum vtriusque partis, post longam concertationem.

Concordia inter archiepiscopu & ciues Colonienses. Monstrum horrendissimum nascitur.

Eodem anno in archiepiscopatu Treuerensi in vico, qui dicitur Brechen, natus est infans horrendae dispositionis. Nam inferior pars corporis, hominis praese formam & dispositionem ferebat, superior autem bufonis terribis, ita quod etiam intuentes horror inuaderet: multi peccatis generetis id attribuebant.

MCCCXCIV.

Anno Bernhadi abbatis nostri iii. Iohannes Burgundiae dux, qui erat filius sororis ducis Alberti in Strubingen, cum magno exercitu venit in Bauariam, & processit ulterius contra Turcos, habens secum Rupertum dictum Pipan, comitem Palatinum ducemque; Bauariae, filium Ruperti postea regis Romanorum, & alios complures comites & Nobiles cum magno exercitu. Rex autem Vngariae Sigismundus, magnam a Turcis insolentiam omnibus Christianorum principibus innotescens, auxilium postulauit. Maxima igitur multitudo bellatorum dicto regi ex vniuerso Christianorum orbe in auxilium veniente, aduersum Turcos expeditio fuit ordinata. Cumque venissent ad quandam ciuitatem Turcorum, Nicopolim dictam, eam obsidione vallarunt. Rex autem Turcorum ciuitati cum ducibus millibus in auxilium venit, contra quem Sigismundus rex Vngariae cum suis ad spatium vnius miliaris obuiam factus, aciem (vt potuit) ordinauit, constituens exercituum Capitaneum ducem Walachiae: quod Iohannes dux Burgundiae supradictus moleste ferens, sibi principatum rege inuito vsurpauit, assumptoque suorum exercitu, qui erant fere sex millia numero, primum in Turcos mirus prudenter fecit insultum, a quibus cum multis alijs captus est, innumera Christianorum multitudine a Turcis occisa. Sigismundus vero rex Vngariae fugit, & nauigio euasit, Rupertus autem Pipan Palatinus Rheni & dux Bauariae in magna paupertate repatriauit.

Bellum Sigismundi regis Vngariae aduersum Turcos.

Nicopolis obsidetur.

MCCCXCV.

Anno Bernhadi abbatis iiii. obiit Conradus de Winsberg archiepiscopus Moguntinus, in mense Octobri, post cuius mortem Gotfridus comitis de Liningen filius, per capitulum vniuersim fuit electus, vir bonus, probus, & in scripturis tam secularibus quam diuinis satis admodum eruditus. Contra quem Iohannes de Nassau canonicus ecclesiae Moguntinae archiepiscopatum a Bonifacio Papa ix. pro septuaginta ducatorum millibus (vt dicebatur) obtinuit, confirmatusque per eundem Papam & ordinatus Gotfrido repulso contra voluntatem capituli, praefuit Moguntinae satis prouide annis fere xxv. homo astutus & callidus, cuius consilium paucis cognoscibile fuit.

Conradus archiepiscopus Moguntinus mortuus. Iohannes fit archiepiscopus Moguntinus.

Eodem anno infra octauas corporis Christi fuit terrae motus magnus in nocte, & postea tempestas cum vento ingenti sequuta arbores subuertit & domos.

Terrae motus magnus.

Eodem quoque anno xviii. die mensis Augusti obiit Albertus dux Austriae, qui primus vniuersitatem Viennensem in Austria fundauit, vt supra diximus.

Albertus dux Austriae mortuus.

MCCCXCVI.

Anno Bernhadi abbatis v. Nicolaus de Wisbaden episcopus Spirensis, qui Adolpho de Nassau (de quo supra dictum est) successerat obiit, Post hunc electus fuit vniuersim per capitulum Rabanus de Helmstatt, & praefuit annis xxv. postea in archiepiscopum Treuirensis sublimatus fuit, vt supra loco dicemus.

Rabanus fit episcopus Spirensis.

Circa haec tempora Wernherus archiepiscopus Treuirensis telonium quod Cuno prius de Confluentia ad Capellam locauerat, propter meliorem profectum transfudit in Engers Comitem quoque de Solms & ecclesiae Treuirensis cum multis nobilibus in bello cepit captiuumque abduxit, & in castro Montebure tam diu seruare praecipit, donec voluntati praecipientis obediret.

Monteburgense castrum.

MCCCXCVII.

Anno suo sexto Bernhardus abbas curtem monasterij in Flonheim locauit, ad firmam, quod tamen pro utilitate monasterij fecisse videatur, non tamen finaliter ad vtilem monasterij provisionem cessasse constat.

Flonheim curia.

Eodem anno Wilhelmus dux de Monte cum valido exercitu terram comitis Cleuenensis intrauit, & primo quidem congressu vicit, secundo ciuibus de Vvesalia comiti suo

Dux Montis a Cleuenensibus capitur.

auxilia ferentibus, victus est, & cum multis suorum captus. Inter quos fuerunt præcipue dux Iuliacensis, comes de Solms, comes quoque de Hinsberg, comes de Seyne, comes de Welterburg, & comes de Riferfcheit.

MCCCXCVIII.

*Henricus
Vluer de
Sponheim
moritur.*

Anno Bernhadi abbatis nostri VII. pridie calend. Septembris obiit Henricus Vluer de Sponheim, frater Henrici monachi & Cellerarij huius monasterij, singularis fautor & benefactor præsentis loci, qui & ipse coadiutor exstitit Bernhardo abbati in omnibus, que pro decore ordinis incepit.

*Viccomes
Mediolanenses
sunt duces.*

Eodem anno Wenceslaus rex Romanorum sine scitu & voluntate Principum & Electorum creauit Galeacium Vicecomitem Mediolanensem in ducem, & iste fuit vnus articulorum, propter quos ab imperio postea fuerat depositus.

MCCCXCIX.

*Creutz-
nacht succē-
ditur.
Sponheim
quog.*

Anno Bernhadi abbatis VIII. magnum incendium fuit exortum in ciuitate Creutznacht in noua ciuitate, & plus quam mediam partem vorax flamma consumpsit. Et eadem ætate villa Sponheim fuit igne fortuito incensa, cuius magna pars incendio perijt, & multa damna intulit.

Magna etiam hoc anno in terra Montensi bella agitata sunt, & damna multa pauperibus incendio & depraedatione illata, Molenheim quoque villa capta fuit.

MCCCC.

*Conuentus
Principum.*

Anno abbatis nostri Bernhadi IX. die mensis Septembris XX. conuenerunt circa horam X. vel quasi, in Loinstein superiori, Fridericus archiepiscopus Colonienfis, Wernherus archiepiscopus Treuirensis, Iohannes archiepiscopus Moguntinensis, & Rupertus comes Palatinus Rheni duxque Bauariæ, cum multis alijs principibus, & deposuerunt Wenceslaum regem Romanorum à regno obsequentes articulos, quos aduersus eum posuerunt.

*Wenceslaus
rex Romanorum
deponitur.
Causa depositionis.*

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

IX.

X.

XI.

Item, quod ciuitatem Ianuensem accepta pecunia ab Imperio alienauit, eoradens eam regi Francorum sine consensu Principum Electorum & imperij. Item, quod Vicecomites Mediolanenses sine consensu Principum creauit in duces (sicut supra diximus) assignando eis totam Lombardiam in titulum. Item, quod territoria, dominia & castra ad ipsum iure imperij deuoluta, ab imperio alienauit, concedens ea in perpetuam proprietatem alijs. Item quod martyrizauit & occidit tam seculares quam spirituales honestas personas, & præcipue quendam Magistrum in Theologia, & multas alias crudelitates exercuit, tam in viros literatos & clericos, quam in nobiles & pauperes. Item, quod fouit prædones, qui mercatores & quoslibet itinerantes spoliauerunt, nulliq; tutum erat quoquam ambulare, nec in aqua sub eius regimine. Item, quod accepta pecunia dedit membranas sub sigillo regie Maiestatis. Item, quod vniuit & confederauit se cum rege Poloniae, qui se cum paganis habuit contra Dominos Teutonicos in Prussia magis quam cum Christianis. Item, quod citauit multos homines ad curiam suam absque rationabili causa, solum ut pecunias extorqueret ab eis iniuste & sine omni occasione iustitiae. Item quod illam laudabilem vniuersitatem Pragensem, quam pater eius instituit, quasi penitus ad nihilum redegit, expellens Doctores, & odio habens viros literatos & nobiles, quod multi de eo testantur iniuste expulsi bonisque spoliati. Item, quod comestationibus & ebrietatibus & luxuriæ semper intentus, negotia regni non curauit, sed in omnibus remissa agens, bella fouit & seditiones. Item, quod super præmissis & multis alijs criminibus & negligentijs sapientius admonitus à principibus palatibus & occulte, nunquam se vel in vno emendare curauit. Acta sunt hæc in Loinstein superiori, anno prænotato Dominicæ incarnationis MCCCC. die XX. mensis Septembris, circa horam X. vel quasi.

*Rupertum
comes Palatinus
fit rex Romanorum.*

Porro dux Saxonie & Marchio Brandenburgenfis ad terminum vocati non venerunt, quorum absentia non obstante præfati principes Wenceslaum per se etiam deposuerunt, ut hominem ad regnum penitus inutilem, quippe qui omne tempus in Bohemia in otio & libidine consumpsit. Post depositionem eius principes qui conuenerant, Rupertum comitem Palatinum Rheni ac Bauariæ ducem in regem Romanorum vniuersim elegerunt, quem Fridericus archiepiscopus Colonienfis circa festum Epiphaniæ Domini in maiori ecclesia Colonienfis vnxit & coronauit: qui præfuit imperio Rom. annis X. homo satis Christianissimus, iustitie cultor, in rebus bellicis strenuus, amator cleri, & pauperum defensor integerrimus. Eius electionem Papa Bonifacius IX. confirmauit, ratam habens depositionem Wenceslai regis inertis. Verum cum postea coronam imperij suscepturus Romam pergere decreuisset, Galeacius dux Mediolanensis, fautor Wenceslai, à quo in ducem creatus fuerat (sicut diximus) in Italiam venienti cum potentia resistit, & iter versus Romam interclusit. Reuersus ergo in Germaniam sine be-

ne benedictione imperiali regnum strenue gubernavit, Marchionem Badensem sibi rebellem obfessio castello eius Mulberg ad obedientiam suam coartavit. Rupertus iste rex Romanorum vxorem habuit Margaretham Burggrauii Nurenburgensis filiam, quæ peperit ei vi. filios & iii. filias, Rupertum dictum Pipan, qui pugnavit contra Turcos (vt supra diximus) Fridericum Amberg, Ludouicum Barbatum, qui post patrem Comes Palatinus & Elector imperij fuit, Iohannem Nuenburg, Stephanum de Gemino ponte, Ottonem Mosbach, Agnetem, Margaretham & Helizetham. Primogenitus Rupertus Pipan sine liberis obiit sepultus in Amberg: Fridericus similiter ante patrem obiit sine liberis. De alijs autem filijs suo loco dicemus.

Rupertus rex Baden- ses dicitur. Filij Ruperti regis Romanorum.

10

M C C C C I .

Anno Bernhardi abbatis nostri x. obiit Gerardus episcopus Herbipolensis, relinquens ecclesiam debilem, exhaustam & nimium depauperatam. Nam pene omnia erant impignorata, castella, oppida, villæ cum prouentibus ecclesiæ. Huic successit Iohannes de Egloffstein, promotione regis Ruperti, & præfuit annis xi. homo bonus atque pacificus, ecclesiæ suæ fidelis & in omnibus satis utilis.

Iohannes fuit episcopus Herbipolensis. Rupertus in regem coronatur.

Eodem anno in festo Epiphaniæ Domini Rupertus electus in regem Romanorum consecratus est in maiori ecclesia Coloniensi, à Friderico eiudem ciuitatis archiepiscopo. Ciues autem Aqueses, propterea quod essent Wenceslao regi deposito obnoxij iuramento, noluerunt coronationem noui regis in ciuitate sua admittere, ipem in duce Iuhacensi habentes, qui assistentiam eis contra Rupertum pollicitus fuerat. Sed non cessit eis in prosperum. Coronatus enim rex Rupertus (sicut diximus) in Colonia, in Aqueses animaduertit, eosque banno imperiali subiecit, donec tandem post sex annos compulsi in eius arma iurauerunt.

Aqueses ciues vexantur a rege.

M C C C C I I .

Anno Bernhardi abbatis nostri xi. Rupertus rex Romanorum nuptias splendidas filio suo Ludouico celebrauit in Colonia mense Maio, dans ei vxorem filiam Henrici regis Angliæ, nomine Blancam, quæ peperit ei filium, nomine Rupertum, qui xx. ætatis suæ anno obiit sine liberis. Sed & vxor ipsa post paucos annos obiit, & tunc aliam duxit, filiam ducis Sabaudia: Mechtildem, de qua inferius suo loco dicemus opportuno.

Ludouicus filius regis ducis uxorem.

30

Eodem anno Rupertus rex Romanorum in Italiam profectus est, tam pro corona imperij adipiscenda, quam etiam pro auxilio ferendo Florentinis contra Mediolanenses.

Rupertus rex in Italiam proficiscitur.

M C C C C I I I .

Hoc anno, qui fuit Bernhardi abbatis nostri xii. in festo S. Hyppoliti martyris, maximum in oppido Bingen incendium fuit casualiter exortum, & multa hominibus damna intulit, nam vix quarta pars oppidi incombusta permanfit. Consumpsit enim vorax flamma parochiam, turres, domos, capellæque sanctorum, Christophori, Nicolai, Aegidii, & spiritus sancti cum omnibus quæ apprehendit: fugitque tam potens incendium, quod nemine poterat restringi. Omnia vastauit, omnia consumpsit, & in vna hora multos ex diuitibus pauperimos effecit.

Oppidum Bingen incendio perit.

40

Eodem anno xi. cal. Decembris obiit Rudolphus prior huius monasterij in ordine Priorum xxiv. homo secundum mores illius temporis, qui parum curabant disciplinam regularis obseruantia: Monachos huius cœnobij quales reperit, tales etiam post se ad posterum transmisit, proprietarios, incontinentes, & seculares potius quam religiosos. Post mortem Rudolphi abbas Bernhardus, xxv. huius loci Priorem instituit Conradum nomine, huius cœnobij monachum professum, qui præfuit in officio Prioratus annis ferme xviii. homo quidem secundum æstimationem hominum communem bonus & conuersationis honestæ, qui, quia inter deformatos à pueritia nutritus fuerat, viuere moribus inuenitis ad salutem sibi sufficere confidebat.

Rudolphus Prior 24. mortuus. Status monachorum. Conradus fuit Prior huius loci 25.

50

Eodem quoque anno xiv. cal. Augusti obiit Iohannes plebanus ecclesiæ nostræ Spohheimensis, qui fuit olim Rector scholæ hic in monasterio, & benefactor singularis. Eodem anno dux Montensis captum patrem suum posuit in custodiam in castro quod dicitur Nuyvenburg, sibi que dominium patris vsurpauit, patris sui preces paruifaciens, & lacrymas matris in desinenter susas cõtremens. Sed eodẽ anno per Henricum de Oeyr, Friderico archiepiscopo opem ferentem, occulte & cum magna astutia fuit de custodia liberatus & clam abductus.

Dux Montensis patrem cepit.

M C C C C I V .

Anno Bernhardi abbatis nostri xiii. inchoata est reformatio ordinis nostri in Bawaria, quæ Castellensis appellatur, per Ottonem abbatem monasterij de Castello, in die xxv. Eiu-

Reformatio Castellensis capta.

stetensi, qui primum se & monasterium suum ad integritatem monasticæ institutionis reformauit, ac deinde per successum temporis multa alia monasteria in Bauaria & Sueuia eandem societatem attraxit. Sed non durauit c. annis in præfato monasterio tam sancta reformatio, quæ per pompam & superbiam abbatum destructa nullum hodie sui vestigiū reliquit. Cætera quoque monasteria Castellensibus per vniuersitatem vitæ quodam annu-merata, matre deficiente, à prima institutione pene omnia defecerunt.

M C C C C V.

Anno Bernhardi abbatis nostri xiv. venit ad regem Rupertum, Heydelbergæ mori-tem, soror eius Anna, vxor Wilhelmi ducis Montensis, filium accusans Adolphum, qui pa-trum ceperat, & nunc vtrumque parentem de ducatu Montensi expulerat, petens confi-
lium & auxilium contra filium proteruū. Cuius calamitati rex frater compatiens, filium imperiali sententia notauit, & ad venerationem obedientiamque parentum in breui co-egit.

*Dux Mon-
tensis ad ob-
edientiam
patris com-
pellitur.*

*Albertus
Palatinus
moritur in
Hollandia.
Filius Alber-
ti.*

Eodem anno circa natiuitatem Domini obiit dux Albertus dux Bauariæ, filius Lu-
douici Imperatoris, Palatinus Rheni, Hannoniæ, Hollandiæ ac Selandiæ Comes, ac Do-
minus Frisiæ, vir pius, bonus, & princeps humanissimus, in Hollandiâ sepultus, relinquens
ex Margaretha, filia ducis Poloniæ, vxore sua tres filios, scilicet, Albertū, qui habuit Strau-
bingen cū ducatu inferioris Bauariæ, qui primus inter fratres obiit sine liberis, qui non ha-
buit vxorem, Iohannem, qui fuit electus episcopus Leodiensis, & postea rexit Hollandiam
per plures annos post obitum fratris sequentis, Vilhelmū, qui matre mortua rexit Hol-
landiam, Hannoniam, Selandiâ & Frisiâ annis paucis, obiitq; anno Domini mccccix.
filiam relinquens vnicam Iacobam nomine, de qua suo loco dicemus.

*Clerus Wor-
matia exi-
uit.*

Eodem anno in die S. Scholasticæ virginis clerus Wormaciensis pro conseruatione
libertatum de ciuitate exiuit, & anno vno cum mensibus xi. (alii dicunt biennio) extra ci-
uitatem manserunt, quodlibet collegiū in loco sibi antiquitus deputato. Tandem cōcor-
dia facta est (vt inferius suo loco & ordine dicemus) per Rupertū regem & filiū Ludouicū.

*Matthæus
fit episcopus
Wormatiē-
sis.*

Eodem etiam anno xiv die mensis Maij Eckardus episcopus Vormaciensis in me-
dio chori maioris ecclesiæ sepultus: cui successit Matthæus de Cracouia, & præfuit annis v.
vir eruditus & in sacris literis Doctor, qui multa conscripsit opuscula ad eruditionem fi-
delium morumque institutionem pertinentia.

*Curtis in
Winsheim
cōparatur.*

Anno prænotato Bernhardus abbas huius monasterij Spõheimensis curtim vnā
in Winsheim cum domibus, agris, vineis, pratis, hortis & omnibus pertinentibus suis cō-
parauit, à Petro Conradi sartoris filio, quam coram Sculteto & Scabinis ibidem (vt moris
est) in proprietatem monasterij perpetuam suscepit. Verum post annos aliquot (sicut in-
fra dicemus) in displicentia contra conuentum suū cadens, exira tam istam curtim quam
aliam sine consentū & voluntate conuentus alienauit, in non paruum animæ pericu-
lum,

M C C C C V I.

*Defectio so-
lu.*

Anno abbatis nostri Bernhardi xv. in die Viti & Modesti martyrum, de mane, circa
horam vii. fuit Eclipsis Solis maxima, & secuta sunt bella multa in diuersis terris & pro-
uincijs Romani imperij.

*Conspiratio
Nobilium con-
tra ciues Mo-
guntinenses.*

Eodem anno post festum Paschale conuenerunt in vnum quidam principes, comi-
tes, & alij diuersi ordinis Nobiles istius prouinciæ, fecerunt aduersus ciues Moguntinen-
ses consilium, & magna eis damna intulerunt, pro eorum melijs & damnis, quæ antea à Mo-
guntinensibus se pertulisse dixerunt. Quadam quoque nocte in manu valida venerunt ad
portam ciuitatis, & simulantes se sodales ipsius ciuitatis, in tromissi sunt: qui cum fortes &
multi essent numero, quosdam ex potioribus ciuium capite truncarunt, spoliantes ciues
quoscumque potuissent, irreuerabilia eis damna intulerunt & recesserunt. Hoc ipso anno
tandem ciues Aquenses regi Ruperto post damna multa iurauerunt.

M C C C C V I I.

*Clerus Wor-
matia con-
cordia
facta ad ci-
uitatem re-
uertitur.*

Anno Bernhardi abbatis nostri xvi. circa festum S. Iacobi apostoli facta est inter cle-
rū & ciues Wormacienses concordia, per Rupertum regem Romanorū, & filium eius Lu-
douicum comitem Palatinum Rheni, posteaquam multæ ab vtraque parte in Romana cu-
ria & extra expensæ factæ fuerunt. Et sic Clerus, postquam biennio exulauerat & mensibus
v. ad ciuitatem est reuersus.

*Prætorium
Coloniense.*

Eodem anno prætorium nouum in Colonia, quod ciuium domum appellant, in-
choatum est, & in septennio consummatū, cuius impensæ (vt ferunt) l. florenorum auri
millia transcendunt, dum singula computantur.

M C C C C V I I I.

Anno Bernhadi Abbatis x v i i . facta est magna dissensio inter Iohannem Ducem Bauariae, Leodienſis eccleſiae electum (qui annis ferme xvi. ſegeſſit pro epiſcopo, & ſacros ordines non accepit, contra iuramentum ſuum) & ciues Leodienſes cum ſibi adhaerentibus; qui eadem Leodienſibus pernicioſam attulit, quos Iohannes praefatus bello ſuperavit. Leodienſes namque obſederunt ipſum Iohannem electum in Maſtricht, ybi tantam crudelitatem exercebant, quod mulieribus, propter inopiam à dicta ciuitate fugientibus, ybera & veſtimenta circa pudibunda amputarent. Et licet Wilhelmus Dux Bauariae, Comesque Hannoniae, Selandiae, Hollandiaeque, frater Iohannis electi, nec non Iohannes Dux Burgundiae filius ſororis amborum in principio nullam ei vellent facere aſſiſtentiam, poſtremo tamen videntes eum in tanta neceſſitate poſitum, ei cum centum millibus, ad bellum expeditis, in adiutorium venerunt, ipſo neſciente, & in ciuitate à Leodienſibus obſeſſo. Venientes autem ad ciuitatem Maſtricht praefati Duces cum exercitibus ſuis, ſuper Leodienſes inopinata irruerunt xliii. die menſis Septembris, plus quam triginta quinque millia ex eis occiderunt, paucis euadentibus, & ex parte eorum vix decem occubuerunt. Et ſic Iohannes electus totam dioceſim obrinuit.

Dijpoſito inter Iannem ducem Bauariae & ciues Leodienſes. Leodienſes obſederunt Iannem electum in Maſtricht.

Bellum contra Leodienſes arox. in quo Leodienſes plus quam triginta quinque millia occubuerunt.

Wilhelmus comes Hollandiae moritur.

Iohannes electus epiſcopus Leodienſis obſeſſat comitatus fratris ſui Wilhelmi.

Blanca vxor Ludouici comitis Palatini moritur.

Filius Ludouici comitis Palatini ex Matilde ſecunda vxore.

Rupertus rex Romanorum obiit. Vniuerſitas & eccleſia ſpiritus ſancti Heydelbergae fundatur.

Sigiſmundus rex Romanorum.

Difcordia inter Ludouicum Palatinum & Iohannem comitem de Sponheim. Status monaſterij quaſi.

M C C C C I X .

Anno Bernhadi abbatis noſtri x v i i i . obiit Wilhelmus ſupradictus Dux Bauariae, Comesque Palatinus Rheni, Hollandiae, Selandiae, Hannoniaeque Comes, & dominus Frisiae, filius Ducis Alberti, & nepos Imperatoris Ludouici iv. vnam relinquens filiam nomine Iacobam, quae primum nupſit Delphino Francia; poſtea Duci Brabantiae, & poſtremo cuidam nobili Francorum, qui omnes abſque liberis obierunt. Haec filia Iacoba mortuo patre comitatus illius haereditario iure obtinere laborabat, contra quam praefatus Iohannes electus Leodienſis, frater patris, per violentiam obtinuit, & quam diu vixit, Hannoniam, Hollandiam, Selandiamque, & partem Frisiae in dominatione retinuit, praefata fratris filia reclamante. Tandem vero cupiens legitimum habere poſt fata haereditatem, Episcopatum Leodienſem deſeruit, & cum diſpenſatione concilij Conſtantienſis vxorem duxit, ſed liberos ex ea non ſuſcepit.

Eodem anno xxi. die menſis Maij obiit Blanca filia regis Angliae Henrici, vxor Ludouici Comitis Palatini Rheni Ducisque Bauariae, filij Ruperti regis Romanorum, qui dicebatur *Dux cum Barba*, propterea quod Barbam, quam ad terram Sanctam profectus nutrierat, ab radi poſtea non conſenſit. Poſt hanc ſecundam duxit vxorem Matildem filiam Ducis Sabaudiae; ſceminam magna pietatis & deuotionis, de qua genuit tres filios, Ludouicum, Fridericum & Rupertum, & quaedam filias, quarum duae factae ſunt moniales, tertiam duxit vxorem Comes Wirtenbergensis, quo mortuo, nupſit Alberto Duci Auſtriae, fratri Imperatoris Friderici.

M C C C C X .

Anno Bernhadi abbatis noſtri x i x . obiit Rupertus rex Romanorum Dux Bauariae ac Palatinus Comes Rheni, in Oppenheim xxi. die menſis Maij, ſepultus Heydelbergae in medio eccleſiae Spiritus Sancti choro, Mauſoleo in altum erecto. Iſte Rupertus antequam in regem Romanorum eligeretur, Vniuerſitatem Heydelbergenſem primus fundauit, & dotauit Anno Domini m c c c l x x v i . quam Vrbanus Papa vi. confirmauit, & varijs priuilegijs honorauit. Conſtruxit etiam in eodem oppido inſignem eccleſiam in honorem Spiritus Sancti, in qua multas Canonorum & Vicariorum praebendas ſatis pingues & bonas inſtituit.

Poſt mortem vero regis Ruperti conuenientes Principes electores in vnum regem Romanorum vnanimiter elegerunt Sigiſmundum, Caroli Imperatoris iiii. filium, & fratrem Wenceslai quondam regis depoſiti, regem Bohemiae & Vngariae, virum fortem, ſtrenuum & ſapientem atque Chriſtianiſſimum, qui imperauit annis xxv i i . & multa pro vtilitate eccleſiae Catholicae ſtrenue fecit & perpetravit.

M C C C C X I .

Hoc anno, qui fuit Bernhadi abbatis noſtri xx. graues fuerunt diſſenſiones & diſcordiae inter Ludouicum Palatinum quondam Ruperti regis Romanorum filium, & Iohannem Comitem de Sponheim, ſuper quibusdam terminis & libertatibus in comitatibus, & praecipue in Creutzenacht, in quibus Comes Iohannes per ſententiam Iudicum victoriam obtinuit contra praefatum Ludouicum Palatinum. His temporibus ſtatus huius monaſterij in temporalibus valde reuus fuit, & Monachi diſciplinam obſeruantiam abiicientes, in magna vitae deformitate viuabant.

MCCCCXII.

*Iohanne de
Bruno simp-
scopus ter-
bipolesti.*

Anno Bernhardi Abbatis nostri XXI. Iohannes episcopus Herbipolensis obiit, veneno (ut crebatur) in Forchen preceptus XI. die mensis Ianuarij, cui alter Iohannes de Bruno succedens, præfuit annis XCVIII. homo nimium sumptuosus, qui ob id pene omnia ad mensam episcopalem pertinentia creditoribus impignorauit.

MCCCCXIII.

*Stephanus
comes Pala-
tino, &c.
duci uxori.
Filij Step-
hani Palatini.*

Anno Bernhardi abbatis nostri XXII. Stephanus Comes Palatinus Rheni & Ducis Bavarie, filius Ruperti quondam regis Romanorum, & frater Ludouici Palatini cum Barba, in uxorem duxit vnicam filiam vltimi Comitis de Veldentia, quæ peperit ei quinque filios: Fridericum de Siemern, patrem Ducis Iohannis nunc in Siemern commorantis, qui obtinuit Comitatum Sponheimensem; Ludouicum cognomento Nigrum, qui fuit pater Ducis Alexandri, & obtinuit Comitatus Gemini pontis & Veldentia; Rupertum Episcopum Argentinensem; Stephanum Canonicum & Decanum ecclesie Coloniensis, & Iohannem Episcopum Monasteriensem, ac postea Magdeburgensis ecclesie archiepiscopum & Primatem Germanie.

MCCCCXIV.

*Constantien-
se concilium
inchoatur.
Iohannes pa-
pa XXIII. in
concilio depen-
ditur.*

Hoc anno, qui fuit Bernhardi abbatis nostri XXIII. inchoatum fuit Concilium generale celeberrimum in Ciuitate Constantiensi, ope & industria Sigismundi regis Romanorum, quod durauit per continuum triennium, in quo primo comparuit Iohannes Papa XXIII. postea ibidem per Concilium cum alijs duobus de Papatu contententibus sententialiter depositus: qui intrauit Constantiam anno prænotato V. die mensis Nouembris, cum magna solennitate, tanquam Papa, honorifice susceptus, inchoauitque Concilium, & tenuit sessionem in sexta feria, quæ fuit eiusdem mensis Nouembris XVI. dies. In hoc Concilio per triennium habitæ fuerunt sessiones Synodales publicæ atque solennes XLIV. & multa pro pace & vnitatis Ecclesiasticae laudabiliter instituta. Maxima illius multitudo Principum, Pontificum, Abbatum, Prælatorum, Nobilium, Clericorum & Laicorum conuenit ex vniuerso Christianitatis orbe, qui omnes vnanimiter decretis Concilij obediētes erant.

MCCCCXV.

*Fridericus
dux Austria
nascitur.
S. Brigitta
canoniza-
tur.
Comes Cle-
uensis crea-
tur in ducem.*

Anno abbatis nostri Bernhardi XXIV. in vigilia S. Matthæ nascitur Fridericus Dux Austriae, postea Imperator huius nominis III.

Eodem anno sacro concilio Constantiensi adhuc durante, Canonizata fuit sancta Brigitta, quondam Regina, Sueviae & Noriviegia, in vigilia purificationis S. Mariæ.

Eodem quoque anno Sigismundus rex Romanorum de consilio & assensu Principum constitutus in concilio generali in Constantia, ex comite Cleuensi in Ducem creauit Adolphum, cum magna pompa & solennitate. 4. Cal. Maij, & ex illo tempore Duces Cleuenses esse cœperunt, & sunt vsque in præsentem diem.

*Theodericus
filius archiepi-
scopi Colo-
niensis.
Tuitium in-
cenditur.*

Eodem quoque anno, mortuo Friderico archiepiscopo Coloniensi, Theodericus filius Comitis de Mœrsse successit, & præfuit annis ferme XLVIII. satis strenue.

MCCCCXVI.

Anno Bernhardi abbatis nostri XXV. Montenses incenderunt villam Tuitiensem in oppositum ciuitatis Coloniensis trans Rhenum sitam, propterea ne archiepiscopus Theodericus præsidia sua inibi locaret. Fuerant enim inimicitia & dissensionis inter præfatum Archiepiscopum Coloniensem & Ducem terræ Montensis.

*Oppidum
Monsterey-
fel nuha in-
fracta sub-
uegitur.*

Eodem anno nubes quædam noctu confracta cecidit super oppidum Monstereyfel, & dormientibus cunctis muros, portas, & maiorem oppidi partem subuerit, multis hominibus & pecoribus inopinate submersis, quorum cadauera extra oppidum ad distantiam vnus miliaris reperta sunt, & multa sunt habitatoribus loci damna illata, quæ vsque in hunc diem recuperata non sunt.

MCCCCXVII.

*Omnes ab-
bates ordi-
nis nostri ci-
tatur ad
Constantiam.*

Hoc anno, qui fuit Bernhardi abbatis nostri XXVI. omnes abbates & Prælati ordinis nostri per totam prouinciam Moguntinam vocati fuerunt & citati ad concilium Constantiense, pro celebratione prouincialis instituenda Capituli, & ordinis nostri reformatione inchoanda in omnibus monasterijs. Conuenerunt ergo ad Constantiam ordinis nostri abbates, inter quos fuit Bernhardus huius cœnobij abbas cum alijs vocatus atque citatus; qui ex mandato ipsius Concilij, in monasterio Petri domus dicto, nostri ordinis, in ciuitate Constantiensi primum celebrauerunt Capitulum prouinciale. Et quia nullus erat inter omnes Abbates prouincie Moguntinae, qui modum teneret celebrandi Capitulum,

*Primum ca-
pitulum pro-
uinciale in
Constantia
celebratur.*

lulum, propterea concilium deputavit pro capituli celebrandi presidentibus duos ex nostra provincia Moguntina, videlicet, Sifridum Abbatem in Elnvvangen Augustensis diœcesis, & Iohannem abbatem S. Georgij Constantiensis diœcesis: quibus adiunxerunt Ludouicum Abbatem Trenorchiensem Cabilonenfis diœcesis, Thomam abbatem Ebraacensem, qui modum celebrandi Capitulum ab antea nouerunt. In hoc capitulo fuerunt pro reformatione ordinis nostri laudabiliter instituta, quae in actis Capituli prouincialis conscripta habentur. Hoc Capitulum prouinciale celebratum fuit anno Domini prænoto, & vltima die Februarij inchoatum, ex quo reformatio nostra, Bursfeldensis nuncupata (sicuti suo loco dicemus) primordially sumpsit erordium. Ex eo tempore Capitula prouincialia in triennio celebrari in prouincia Moguntina cœperunt, & continuantur vsque in præsentem diem, sicut per ordinem deinceps suo loco dicemus.

Eodem anno in Augusto Dux Montensis Adolphus cum valido suorum exercitu intravit terram Barensem, Ducatu Lutzenburgenfi contiguam, quam ad se iure hereditario pertinere ex parte vxoris suae dicebat: sed victualibus consumptis cum damno & confusione redire eo actus est. Deinde post annos VII. cum denuo eam terram in manu suorum valida intrasset, & magnam partem suo subdisset imperio, in quodam cœnobio monialium captus fuit, & in manus Ducis Lotharingæ præsentatus.

Eodem quoque anno Iohannes Dux Bauariæ & comes Palatinus Rheni, filius Alberti, & frater Wilhelmi Comitis Hollandiæ, electus Leodiensis & subdiaconus (de quo supra diximus) posteaquam aliquandiu, mortuo fratre, Comitatus illius cum Iacoba fratris filia rexisset, Episcopatum dimisit, & cum dispensatione concilij Constantiensis duxit vxorem, relictam Anthonij Ducis Brabantiae, exiensque Leodium mense Septembri ultra non reuersurus, contra fratris filiam terram obtinuit cum sanguine multorum, & multa cum ea bella committens, tandem victor euasit.

MCCCCXVIII.

Anno Bernhadi abbatis nostri XXVII. obiit Wernherus de Falckenstein archiepiscopus Treuironum 4. die mensis Octobris, in ecclesia S. Castoris cum honore tumulatus. Quo mortuo in Archiepiscopum fuit per Capitulum canonicè electus Otto filius Comitis de Ziegenhan, maioris ecclesiæ Præpositus, vir magnificus & per omnia gloriosus: qui strenue præfuit annis XI., & multa in breui tempore fecit pace & armis potens & constans.

Eodem anno Bernhardus abbas huius monasterij alterum oculum tali occasione amisit. Existens in Capitulo prouinciali, ad quod eundo, stando & redeundo plus quam L. aureos consumpsit cum famulo & duabus equis (sicuti ex eius manuali inuenimus) apud Constantiam tempore concilij celebrato, iurare cum cæteris, quod infra vnus anni spatium reformationem præpositam sine contradictione veller assumere, coactus fuit, sub poena amissionis Abbatiae & inhabilitatis in perpetuum. Reuersus ergo ad monasterium, fratribus iuramentum quod fecerat cum cæteris Abbatibus exposuit, & vt reformationem indictam assumerent instantius rogauit. Verum cum eos omnino inuoluntarios cerneret, pœnis & comminationibus vsus, omnem in primis occasionem deformitatis, quantum potuit, amputare curauit, euagationem Monachis & ingressum ad cœnobium mulieribus stricta prohibitione interdicens. Habebat autem intra muros cœnobij hortum diuersi generis arboribus confitum, in quo cum mulieres cum monachis quadam vice reperisset cerasia comedentes, iratus securim accepit, & succidere arbores manu propria cepit; quo minus considerante quid ageret, oculum ramusculo laesit, quem dolore crescente tandem ex toto amisit, Monachis ridentibus, insultantibusque rusticis cum mulierculis, quasi Deus hanc inuidiam eius tali animaduersione vindicasset. Monachos tamen retrahere à suis deformitatibus ad plenum non potuit, vnde magna inter ipsum & illos discordia fuit exorta, quae huic monasterio cladem non modicam attulit. Raro deinceps Abbas ipse in monasterio fuit, sed in oppido Trauerbach, aut in Bingen, vel in Creutzenacht frequentius morabatur, non sine graui rerum temporalium ac spiritualium huius cœnobij dispendio.

Anno prænotato prima die mensis Septembris fuit celebratum secundum ordinem nostri Capitulum prouinciale apud Augustinenses in ciuitate Moguntina; in quo præfuerunt Abbas Fuldenfis, Campidonensis, S. Valrici Augustensis, & Reynhartzbornensis; qui in vltimo capitulo in Constantia (sicut diximus) celebrato ad officium præsentie fuerunt deputati. Locus autem pro celebrando Capitulo fuit in monasterio S. Albani

Dux Montensis terram Barensem ingreditur.

Iohannes Albertus Leodiensis electus & subdiaconus.

Otto fit Archiepiscopus Treuironensis.

Bernhardus abbas alterum oculum amisit.

Bernhardus abbas monachos reformatione nititur.

Capitulum prouinciale in Moguntia celebratur.

denunciatus; sed quia Monachi reformationem in Constantia propositam assumere contemnerent, de monasterij translatione in statum secularem, in quo nunc est, laborabant; idcirco Capitulum ibidem seruari non potuit, sed apud Augustinenses celebratum fuit. In hoc provinciali capitulo personaliter praesens fuit Bernardus huius coenobij abbas, qui cum praesidentibus Monachorum suorum proteritiam, reformationem assumere contemnentium exposuisset, Visitatoribus fuit commissum, ut eos per censuram ecclesiasticam ad reformationem compellerent. Venientes ergo ad monasterium Visitatores parum profecerunt; quia fraudulentia Monachorum decepti sunt, qui coram eis magna promittentes, post eorum recessum nihil seruauerunt.

Bernhardus abbas coenobij ipsi inter fuit Capitulo.

Ciuitas Parisiensis capitur, a Gothes & episcopi occiduntur.

Dissensiones inter episcopum & ciues Colonienses.

Eodem quoque anno Iohannes Dux Burgundiae Franciam in manu valida contra regem Francorum ingressus, damna ei plurima intulit, & ciuitatem Parisiensem cum potentia cepit. Ibi multi Episcopi, Sacerdotes, Doctores, Studentes & ciues crudeliter fuerunt occisi, & ciuitas miserabiliter depopulata. Verum anno sequente praefatus Dux Burgundiae (sicut dicemus) in praesentia regis capite truncatus fuit.

His quoque temporibus magna inter Theodericum Archiepiscopum & ciues Colonienses discordia & dissensiones fuerunt, quae usque ad inimicitias publicas procedentes multa vtrinq;e damna partibus intulerunt, vsque tandem concordati fuerunt.

MCCCCXIX.

Hoc anno, qui fuit Bernardi abbatis nostri xxviii. 23. die mensis Septembris obiit Iohannes archiepiscopus Moguntinus, cui in Archiepiscopatu successit Conradus filius 20 Comitis Rheni de Lapide, electus in Rudersheim vi. Iduum Octobris, vir magnificus & potens, qui bene praefuit annis ferme xvi.

Conradus fit archiepiscopus Moguntinus.

Iohannes dux Burgundiae capite truncatur.

Eodem anno Iohannes Dux Burgundiae in praesentia regis Franciae capite truncatus est, contra fidem & iusiurandum, quippe qui pacem inter se firmissime seruandam supra corpus Dominicum iurauerant, in cuius euidentiam, diuisam in duas partes hostiam Domini corporis de manu sacerdotis de altari sumpserunt. Hanc Ducis necem Philippus filius eius animaduersione grauissima vindicauit: assumpto enim rege Anglorum in auxilium, totam Franciam incendio & rapina deuastauit, Parisium cepit, & multa hominum millia occidit, ipsumque regnum quasi penitus destruxit, & Regem ex Francia ad tempus fugere coegit.

MCCCCXX.

Anno Domini Bernardi abbatis nostri xxix. obiit Emericus Viner de Sponheim 16. calend. Iunij, monachus huius coenobij professus, qui plus quam xxx. annis Cellerarij sui prouisoris gessit officium satis fideliter & strenue. Post cuius mortem Bernardus non reprensus inter monachos cui confideret, per secularem sacerdotem rem monasterij familiarem ad tempus fecit gubernari: quod tamen non longe postea iterum commutans monachis commisit.

Emericus Viner de Sponheim, Cellerarius huius loci moritur.

Capitulum Provinciale 3. celebratur.

Eodem anno v. die mensis Maij tertium ordinis nostri Capitulum provinciale fuit celebratum in monasterio Fuldensi, Herbipolensis dioecesis; in quo praefederunt Lampertus Montis monachorum prope Bambergam, Fridericus Hirsaugiensis, & Henricus S. 40 Gothardi Hildensheimensis, monasteriorum ordinis nostri abbates, & multa pro reformatione ordinis ibidem fuerunt decreta.

MCCCCXXI.

Anno Bernardi abbatis nostri xxx. obiit Conradus Prior huius monasterij xxv. homo (sicut supra diximus) satis bonus & honestus secundum mores illius temporis, qui a pueritia cum deformatis enutritus, reformationem vitae monasticae non didicit nec curauit, credens sibi ad salutem sufficere si uiuere moribus inuentis. Post hunc in Priorem huius monasterij fuit constitutus Gotfridus de Schmidberg, monachus huius loci professus, & fuit in ordine Priorum a principio foundationis huius monasterij xxvi. praefuitque in officio Prioratus annis ferme ix. & non curauit reformationem, sed potius semper contra- 50 rius fuit in omnibus. Fuerunt enim monachi huius coenobij illo tempore nimium dissoluti, & tam Deo quam abbati suo in omnibus, quae ad religionem pertinebant, rebelles & contumaces, superbi & inobedientes, proprietarij, incontinentes, vagi, & in omnibus irreligiosi.

Conradus Prior 25. moritur.

Gotfridus de Schmidberg fit Prior huius loci 26. Laus monachorum.

MCCCCXXII.

Hoc anno, qui fuit Bernardi abbatis nostri xxxi. 3. die mensis Maij, iv. Capitulum ordinis nostri provinciale cum continuatione dierum sequentium celebratum fuit, in monasterio sanctorum Marcellini & Petri martyrum, in oppido Selgenstat, in quo praefederunt

Capitulum provinciale 4. celebratur.

derunt Albertus Hirsfeldensis, Georgius Castellensis, & Theodericus Amorbacensis, monasteriorum nostri ordinis abbates.

Eodem anno Sigismundus Imperator Romanorum & Branda Cardinalis, Apostolica sedis Legatus, in Ratisbona ad diætam cum certis alijs Principibus conuenientes, longam illam concertationem & dissensiones inter Ducem Bauaria: quæ per annum & vi. menses durauerat cum multo damno & defolatione Bauaria: ad certos annos composuerunt, pacem & concordiam inter Ducem reformatantes.

Dissensio inter ducem Bauaria: composuitur. Vniuersitas Louanensis instituitur.

Eodem quoque anno Iohannes Dux Brabantia: Vniuersitatem Louaniensem instituit, quam ad eius petitionem Martinus Papa v. confirmauit, permittens institui lectiones in omni facultate præter Theologia. Verum Eugenius papa, successor Martini, postea lectiones in Theologia, sicut in alijs facultatibus concessit.

His etiam temporibus magna Principum, Episcoporum, Nobilium & ignobilium expeditio facta est contra Bohemos, qui se ab unitate ecclesie Catholicae per multos errores & hæreses diuiserant, Martino Papa v. plenarias indulgentias omnibus concedente à poena & à culpa, qui contra eos proficiscerentur in bellum. Maxima igitur Catholicorum multitudine aduersum eos proficiscente, primum nostri euasere victores, multis oppidis, castellis & viculis hæreticorum subuersis, occisisque multis. Verum postea cum nostri Principes plus prædam quam fidei Catholicae defensionem sitire cœpissent, Imperatoris aduersum se sentire animum commotum, cuius regnum spoliare inter seque diuide

Expeditio contra Bohemos maxima.

Nostri aduertiuntur.

Nostri à Bohemio præstrantur.

10 dere maluerunt, quam saluum constare. Mutata hinc fortuna est, cœperuntque Bohemii fortius in nostros irruere, & maiora inferre damna quam præcessissent ab illis. O cæca semper humanæ cupiditatis ambitio: quæ dum modum nescit habendi, etiam quod habet amittit. At tunc de Bohemis hæreticis fuisset, si Principes nostri auaritiam & ambitionem cupiditatem fidei Catholicae amori ac defensionem non præposuissent. Cæsi ergo, spoliati, & confusi à Bohemis nostri cum ignominia ad propria redierunt. In hac fidei

Iohannes comes de Sponheim alius minus foretibus dimicauit.

20 ultimus, qui præ cæteris contra schismaticos fortissime dimicauit. Is dum quodam mane in ortu Solis, quoddam hæreticorum oppidum subito & improuise cum quibusdam alijs Catholicis inuadere disposuisset, porta propter emissionem pecorum ad campos 30 aperta, ouicula pedibus equi, cui insidebat, se à casu subuoluens, paululum ante portam præcipitem dedit, qui priusquam dextrarium rursus conscenderet, ciues portas oppidi clauerunt, & omnes quotquot ex nostris præcipiti cursu intrauerant, occiderunt. Comes autem, ouis periculo dicam an beneficio, contra voluntatem suam exclusus, saluatus est.

Eodem quoque anno Hoenzoller in Sueuia capta est à ciuibus Imperij, posteaquam eam plus quam ad anni spatium fortissima obsidione & inopia vallarunt.

Hoenzoller à ciuibus Imperij captus.

M C C C C X X I I I .

Anno Bernhardi abbatis nostri x x x i i i . in vigilia Iohannis, obiit Reynaldus Dux Iuliacensis & Gelriensis sine liberis. Post eius obitum Gelriensis in Ducem susceperunt 40 Arnoldum Comitem de Egmonda, qui accepto regimine Ducatus Gelriae posteritati ius acquisiuit. Porro Ducatum Iuliacensem Adolphus Dux Montensis Ruperto filio suo, per auxilium Theoderici Archiepiscopi Colonienfis, obtinuit vsque in præsentem diem.

Reynaldus dux Iuliacensis & Gelriensis moritur.

Comes de Egmonda fit dux Gelriensis.

Hoc ipso anno Bernhardus abbas protuitorem deposuit secularem, & instituit duos monachos, Fridericum & Wilhelmum, qui omnes redditus & proventus huius cenobij leuantes in vsus necessarios exponerent, & quotannis facerent de singulis computatione. Fuit autem status monasterij illo tempore satis tenuis, & non minus in temporalibus quam in spiritualibus dissolutus. Sæpe monachi cum abbate fuerunt in excommunicatione, aliquando ab ordine propter inobedientiam & rebellionem, aliquando à Iudice propter debira creditoribus in tempore non soluta. Diuina multotiens intermittebantur 50 officia, quæ nisi obtenta relaxatione temporali, non licuit celebrari. Abbas morabatur in Trauerbach, rarusque erat in monasterio, & faciebat vnusquisque liber à metu quod sibi rectum videbatur. Viuebant sine regula Monachi, in omnem lasciuiam & voluptatem miserabiliter deuoluti.

Ducatus Iuliacensis Montensis coniungitur.

Duo monachi huius cenobij instituantur. Status monasterij qualis.

Anno prænotato post mortem Rudolphi & Alberti Ducum Saxonie Sigismundus Imperator Romanorum contulit Ducatum Saxonie cum Principatu electiois Friderico Marchioni Misnensi Lantgrauioque Thuringia: atque hæredibus eius in perpetuum, Erico Duce fratre prædictorum Rudolphi & Alberti, excluso, qui adhuc uiuebat, quæ ablato Ducatus Saxonie titulo, Ducem Lunenburgensem in posterum voluit appellari. Verum

Marchio Misnensis sunt duci Saxonie & electores.

M II

ntia propositam affluere
n, in quo nunc est, labori
Augustinenses celebratum
nhardus huius cenobij ab
n, reformationem assente
m, vt eos per censuram ce
ad monasterium visitato
epti sunt, qui coram eis ma

am in manu valida contra
arem Parisiensem cum po
nentes & ciues crudeliter fac
equente præfatus Dux Bur
chiepiscopum & ciues Com
nicitias publicas proceden
em concordati fuerunt.

ie mensis Septembris obiit
ti successit Conradus filius
Dobris, vir magnificus &

is Francia: capite truncatus
rimissime seruandam supra
n duas partes hostiam Du
Ducis necem Philippus fi
m rege Anglorum in ausi
cepit, & multa hominum
gem ex Francia ad tempus

ericus Vner de Sponheim
iam xxx. annis Cellerari
mortem Bernhardus non
dotem rem monasterij fi
postea iterum communitus

Capitulum prouinciale fuit
in quo præfederunt Lan
irsaugienfis, & Henricus S. 4
bbates, & multa pro refo

r huius monasterij xxx. ho
ores illius temporis, qui à
astica non didici nec cura
Post hunc in Priorem hu
achus huius loci profectus,
terij xxvi. præfuitque in ob
sed potius semper contra
o tempore nimium dispo
em pertinebant, rebelles &
res, vagi, & in omnibus

mensis Maij, xv. Capitulum
ntium celebratum fuit, in
o Selgenstarij in quo præf
derant

cum se hinc donationi Friderici Marchio Brandenburgensis constantiter opponeret, accepta à Missenſibus pecunia, viginti octo millium florenorum, cessit iuri quod ei competere videbatur.

MCCCCXXIV.

*Capitulum
provinciale
y. celebra-
tum.*

Hoc anno, qui fuit Bernhardi abbatis xxxiii. Dominica Iubilare, quæ fuit 14. dies mensis Maij, v. ordinis nostri Capitulum provinciale celebratum fuit cum continuatione dierum sequentium, in monasterio S. Stephani martyris in ciuitate Herbipolensi in quo præfederunt Baldeuinus Lunenburgensis, Theodericus Northemensis, Appello in Synsheim, & Helfridus S. Iohannis in Rinckaugia, monasteriorum ordinis nostri abbates, & multa pro reformatione ordinis nostri ibi fuerunt ordinata & decreta.

*Ernestus
dux Austria
moritur.
Dux Mon-
tensis cum
exercitu in-
trat terram
de Bare.
Dux Mon-
tensis capi-
tur.*

Eodem anno obiit Ernestus Dux Austria, pater Friderici Imperatoris iii. Hoc ipso anno Adolphus Dux Montensis iterum intravit terram de Bare cum exercitu valido, & maiorem partem eius obtinuit; qui dum in quodam coenobio noctibus (pro consuetudine sua) cum eiusdem Deo sacris voluptatibus vacaret impudicis, quadam nocte traditus & captus, in manus Ducis Lotharingæ fuit præsentatus. Postmodum ergo annum in custodia detentus, non prius liberari potuit, quam ipse cum filio suo Ruperto omne ius, quod ei competebar ad præfatam terram, abiurantes, in manus & potestatem Ducis Lotharingæ hæredumque eius in perpetuum concederet.

MCCCCXXV.

*Ioannes comes
Hollandiæ
sive ha-
redis, obiit.*

Anno Bernhardi abbatis nostri xxxiv. obiit Iohannes Comes Palatinus Rheni, Dux Bauariæ, Comesque Hollandiæ, Selandiæ & Hannoniæ, Frisæque Dominus, filius Ducis Alberti, & nepos Ludouici Imperatoris iv. quondam electus Leodiensis, qui dispensante concilio Constantiensi Episcopatum cum subdiaconatu dimiserat, ducens uxorem & subiciens sibi Hollandiam cum cæteris Comitatibus, Iacobam fratris Wilhelmi filiam paternam hæreditate priuauerat, non relinquens liberos. Quo mortuo, præfata fratris filia Comitatus præscriptos, patris sui Wilhelmi, vt proximior hæres repetijt, sed Dux Burgundiæ, filius sororis Ducis Alberti, restitit, & omnem terram Hollandiæ cum cæteris arinætijs suo imperio subiugauit. Et sic Comitatus Hollandiæ, Selandiæ, Hannoniæque cum dominio Frisæ (quos Palatina Ducumque Bauariæ progenies per annos lxxx. possederat) in deditioem Ducum Burgundiæ peruenerunt vsque in præsentem diem, non sine iniuria præfate Iacobæ filiæ Ducis Wilhelmi, grauique Bauariæ domus iactura.

*Comitatus
Hollandiæ
à Bauariæ
ad Burgun-
dios deuenit.*

*Otto Treu-
rensis archi-
episcopus se-
pulchrum Do-
mini visi-
tauit.*

Anno quoque prænotato Otto Archiepiscopus Treurenſis piæ deuotionis igne inflammatus mare cum patientia & humilitate multa transiit, & sanctum Domini Ierusalem Ierosolymis visitauit, deferens secum preciosa ornamenta suis armis insignia, quæ pro honore diuini cultus fratribus Minoribus ibidem degentibus, in perpetuam suæ peregrinationis memoriam, alacri deuotione contulit, seque orationibus eorundem humiliter instantia commisit. Huius causa peregrinationis sola deuotio fuit.

MCCCCXXVI.

*Ludouicus
Palatinus
Barbatus
ad terram
sanctam pro-
fectus.*

Hoc anno, qui fuit Bernhardi abbatis nostri xxxv. Ludouicus Comes Palatinus Rheni, Duxque Bauariæ, Princeps elector, filius Ruperti quondam regis Romanorum, vir pius & inelytus, amore Domini nostri Iesu Christi vltra mare ad Terram sanctam profectus est, & Saluatoris nostri sepulchrum in Ierusalem cum ingenti deuotione visitauit. Reuersus autem de partibus transmarinis barbam, quam in peregrinatione sancta nutrierat, radi amplius non permisit; sed eam quamdiu vixit, in memoriam suæ peregrinationis inuiolabiliter conseruauit; & ob hoc deinceps à vulgo *Dux cum Barba* fuit appellatus.

*Ioannes comes
de Spö-
hum mare
transiit.*

Iohannes quoque Comes de Sponheim vltimus in eadem peregrinatione cum Duce Ludouico profectus est ad Terram sanctam, habens in comitatu suo Gobelinum monachum S. Disipodi Capellanum & Secretarium suum, ordinis Cisterciensis, quem post obitum Bernhardi abbatis huius monasterij, contra ius, priuilegium & voluntatem conuentus intrudens, constituit abbatem, sicuti suo loco inferius dicemus. Iste Comes Iohannes de Sponheim olim per Simonem fratrem fugatus, ad Marchionem Badensem confugit, à quo honorifice humaniterque tractatus, partem Comitatus Sponheimensis non modicam, in tanti beneficij vicissitudinem eidem Marchioni se daturum pollicitus est, quam etiam mortuo Simone Comite, ad paternam hereditatem præfati Marchionis auxilio reuersus (sicut promiserat) dedit, talique modo & donatione Marchiones de Baden ad Comitatum Sponheimensem venerunt, vsque in præsentem diem. Verum cum idem Comes Iohannes Dominam Elizabeth, uxorem quondam Simonis demortui (qui obiit anno Bernhardi abbatis nostri xxxi.) impugnet, atque de Comitatu Sponheimensem

*Quomodo
Marchio de
Baden venit
ad comita-
tum Spö-
heimensem.
Quomodo
Palatinus
venit ad co-
mitatum Spö-
heimensem.*

si eam penitus expellere niteretur, illa prudenti vsa consilio praefatum Dominum Ludovicum Palatinum tutorem sui inuocauit & constituit, cui eam partem, q̄ in Comitatu Sp̄heimensi (praeter impignorata postea) hodie habet ex antiquo comes Palatinus, in perpetuam possessionem condonauit. Et sic comes Palatinus Rheni ad hunc Comitatum intromissus à principio fuit. Fuit autem comes iste homo multum curiosus; & rerum nouarum semper cupidus, qui multam pecuniam saepe inutili transactione exposuit, iam in Alchymia, nunc in Mathematica, iam in istis, nunc in aliis curiosis inquisitionibus. Semper enim in curia sua habuit omnes talibus vanitatibus debitos; Alchymistas, Mathematicos, Auruspices, Exorcistas, Magos, futurorum coniectores, quibus & facile credidit, & multotiens enormiter deceptus, honorem nihilominus impendit magnum.

Quale fuerit iste Ioannes de Sponheim.

Anno praenotato obiit Iohannes de Fleckenstein episcopus Wormatiensis, qui successerat Matthæo de Cracouia, Anno pontificatus sui xvi. 18. die mensis Maii, in maiori ecclesia sepultus: cui successit in Episcopatu Fridericus de Donneck annis xix.

Ioannes episcopus Wormatiensis mortuus, cui successit Fridericus. Admirabilis illa puella regis Franciae capta oblituitur.

Eodem quoque anno Philippus Dux Burgundiae Ioannam admirabilem illam puellam (de qua Magister Iohannes Gerson nonnulla conscripsit) quae armata inter milites equitans pro rege Francorum mirabilia in bello fecit, futuraeque praedixit, cepit, eamq; regis Anglorum transmisit quae ille multis poenis & tormentis diu afflictam, postremo igne fecit concremari, quod illa sibi futurum praedixerat. Fuit autem haec puella oriunda ex Lotharingia, quae cum esset annorum xiv. venit ad Carolum regem Francorum, anno Bernhards Abbatis nostri xxxix. qui (vt supra diximus) de regno suo per Ducem Burgundiae fuit expulsus, praedicens illi futura, & promittens eum restitutione regni victoriam certam contra omnes aduersarios eius. Quae quamuis iuuenula esset & tenera, equum tamen armata ex omni parte cum magna agilitate ascendit, suo consilio acies ordinauit, insidias docuit, pericula praedixit, vexillum manibus tenuit, inter armatos equitans prima semper contra aduersarios pugnavit, & multa vbique mirabilia fecit.

Quale fuerit illa iuuenula.

Anno quoque praenotato vi. ordinis nostri provinciale Capitulum in Erphordia apud S. Petrum xxi. die mensis Aprilis, quae fuit Dominica Iubilatae, cum continuatione (vt moris est) dierum sequentium, celebratum est; in quo praesederunt Iohannes in Vraugia, Henricus S. Aegidij in Brunsvick, Georgius S. Aegidij in Norimberga, & Nicolaus in Brentzenhausen, in monasteriorum ordinis nostri abbates, & multi ibi pro instauratione & reformatione nostri ordinis fuerunt instituta.

Capitulum provinciale 6. celebratum.

MCCCCXXVII.

Anno Bernhards abbatis nostri xxxvi. grauis fuit inter ipsum abbatem & conuentum huius monasterij dissensio, quae ex subditorum quorundam temeritate exorta, perniciosa huic coenobio cladem attulit. Cum enim monachi propositam reformationem (sicut supra diximus) recusarent assumere, abbatem suum oblocutionibus & contumelijs affectere, quibus ille commotus, cum alio se modo vindicare non posset, duas curtes in Winsheim cum omnibus pertinentijs & prouentibus earum, sine consensu conuentus sui, de monasterio alienauit, pro nihilo contradens eas cuidam Iacobo de Gamundia, per quem ad manus Meynhardi de Cöppenstein venerunt, à quo per abbates plures minis & precibus saepius requisitae, obtineri ab eo nunquam potuerunt vsque in praesentem diem.

Abbas Bernhards 2. curtes in Winsheim alienauit.

MCCCCXXVIII.

Hoc anno, qui fuit Bernhards abbatis nostri xxxvii. Imperator Sigismundus Martinus Papa v. consentiente innumerabilem pecuniam ab omni clero & populo totius Alemanniae leuauit, contra Bohemos schismaticos cum ea pugnaturus, quamuis paruus aut nullus sequutus fuerit effectus. Qui mille habebat florenos; dabat duos; qui vero centum florenorum exstitit possessione locuples, quartam vnius floreni partem pendebat: reliqui omnes viri & mulieres, filij & filiae, mercenarij & familiares, quotquot annum xv. atatis suae implessent, nullo penitus excepto, xxi. Hallenses singuli persoluebant. Magna quidem exadio, sed pro fide Catholica parua eius utilitas fuit subsequuta. Fuerunt tamen inter Alemannos, qui huic exactio colla submittere recusarent. Huius anni aestas fuit nimium humida, & aquarum inundatio multa hominibus intulit damna; magna dehinc in omni Alemannia pestilentia subsequuta est.

Imperatoris in omnes exactio grauissima.

Estas humida.

MCCCCXXIX.

Anno Bernhards abbatis nostri xxxviii. vii. ordinis nostri capitulum celebratum fuit, in monasterio Montis Monachorum prope Bambergam, x. die mensis Aprilis, quae fuit Dominica misericordia Domini; cum continuatione (vt moris est) dierum sequentium; in quo praesederunt Georgius Castellensis; S. Petri Erphordensis, Henricus de Gul-

Capitulum provinciale 7. celebratum.

Trithem

Opera
Historia

pen Doctor, S. Ægidij Nurenburgensis, & Hugo in Albersbach, monasteriorum ordinis nostri abbates. In hoc autem Capitulo Bernhardus Abbas huius monasterij non comparuit personaliter sed loco sui monachum, Capellanum suum, nomine Iacobum de Cleberg, cum mandato & procurationibus consuetis transmisit.

Reformatio Bursfeldensis nostri ordinis capit. Exordium sumptis de monasterio S. Mathie prope Treuirim. Magister Iohannes Rode abbas S. Mathie qualis fuerit. De Carthusia extractus sit abbas S. Mathie.

Iohannes abbas Bursfeldensis reformatio prius qualis fuerit.

Fuit abbas in monasterio Clusensi.

Bursfeldia prius desolata.

Iohannes abbas de Clusa trāsit ad Bursfeldia. Proficiscitur Treuerim.

His ferme temporibus cœpit noua ordinis reformatio in monasterio Bursfeldensi, Moguntinæ diocesis in Saxonia, q̄ Hêricus quondâ Comes de Northcim circa annos Domini MXXCVIII. fundauerat, à quo nostra obseruantia & vnio *Bursfeldensis* nūcupata est, v̄q; in præsentē diem. Sumpsit autē reformatio ista exordium de monasterio S. Mathie prope Treuirim, cui tunc præerat insignis ille Abbas Magister Iohānes Rode, per quem, Ortone Archiepiscopo cooperante, omnia nostri ordinis monasteria, quæ circa Treuirim sunt, ad meliorē statum reduc̄ta fuerunt. Fuit autē iste Iohannes Rode homo doctus, probus & magnæ deuotionis, qui cum esset Metensis ecclesiæ Canonicus, sanctiq; Simeonis Præpositus & curiæ Treuirensis officialis, contemptis omnibus pro Christi amore monachus in Carthusia prope Treuirim factus est. Qui cum esset vir multum eruditus, vita & conuentione maturus, & pro ordinis obseruantia valde rigidus & zelosus; Otto Archiepiscopus ordinauit, qui monasticā vitam secundum regulā S. Patris nostri Benedicti mox ibidem instaurauit, statuta & ceremonias instituit, & monachos in omni religione & sanctitate verbo & exemplo erudiuit. Reformato autē monasterio S. Mathie fratres misit in Bursfeldiam, à Duce Brunsvicensi rogatus, cum ordinario, statutis & cōsuetudinibus quas eisdem senioribus eorum sanctis in omnibus studiosissime conformauit. Fuit autē iste Iohannes olim monachus in Reynhausen, quē abbas suus procuratorio nomine quondam miserat ad concilium Constantiense, eo videlicet tempore, quando omnes Abbates provincie Moguntinæ (sicut supra diximus) pro celebrando Capitulo ad Constantiam per concilium citati sunt. Vbi cum vidisset zelum & diligentiam Patrum pro reformatione ordinis, audissetque quam sit monacho periculosum in deformitate viuere, compunctus est, & satisfacere iuramento, q̄ nomine Abbatis sui Præsidentibus fecerat, omnino cogitauit. Reuersus enim ad Reynhausen monasterium, abbati & confratribus suis (qui tunc erant deformatissimi) rem omnem aperuit; visā, audita, acta, conclusa, & iuramento promissa pro reformatione ordinis referuauit; quos sedulo, vt vitam emendarent, reformationemque promissā & indictā sub pœnis assumerent, hortaretur. Cœperunt cum primo irridere, postea etiam odio habere & afficere contumelia. Videns se contemni, & nihil proficere, cupiensque suæ prouidere salutē, ad Agnetem vxorem Ottonis Braunivicensis, sororem Lantgrauij Thuringiorum, quæ tum in Gamundia, non procul à Reynhausen, morabatur, deuotissimam in Christo sœminam, accessit, acta & conclusa per Patres in concilio retulit; auxilium, quo satisfaceret iuramento, postulauit. Cuius sanctum propositum mulier sancta cum agnouisset, consilium auxiliumque impensuram pollicita est. Contigit interea quod abbas monasterij Clusensis moreretur, quod vbi Ducissa comperit, apud Duce[m] maritum egit, vt præfatus monachus de Reynhausen in locum demortui Abbatis succederet, quod & factum est. Ordinatus autem Abbas in Clusa monachus ille Iohannes, omne studium pro reformatione adhibuit, & in omni sanctitate & religione subditos suos secundum regulam præcedere cœpit: quod monachi, prauis moribus affueti, cernentes, omnes ab eo fugierunt. At ille paucis recollectis nouitijs, eos ad puritatem regulæ instituit, & in magna paupertate viuens, Deo seruire in omni humilitate cœpit. Eo tempore supra dictum monasterium Bursfeldense ad tantam miseriam & desolationem peruenerat, quod multis annis monachus tantum in eo degebat, cui pro sustentatione, præter vnicam vaccam, census nullus erat: ecclesia straminibus tecta stabulum fuit aduentantium pecorum, quæ olim canentium chorus fuerat monachorum. Et quamuis in extrema paupertate locus esset constitutus, placuit tamen præfato Iohanni Abbati Clusensi, propter solitudinem & quietem. Vnde cum voluntate præscriptorum Ducis & Ducissæ, monasterium Clusense dimittens (quod etiam fuerat pauperrimum) ad Bursfeldiam se cum suis pauperibus contulit, & ibi inchoatam reformationem, prout potuit, in magna paupertate continuauit. Audiens autem famam & religionem Iohannis Rode, abbatis sancti Mathie iuxta Treuirim, quomodo monasterium suum optime reformasset, constitutiones pro conseruatione reformationis necessarias fecisset, essetque vir doctus, maturus, & singulariter pro religionis obseruantia zelosus, ad eum venit pedibus, laudabilem institutionem vidit, vitam monachorum experi-

experimento sanctam didicit, constitutionesque ab illo editas, vt sanctissimas collaudauit. Rogauit itaque Abbas abbatem, Bursfeldensis Treuirensis, pauper diuitem, Iohannes Iohannem, quatenus sibi de fratribus suis aliquos adiungeret, quorum consilio & auxilio reformationem in Saxonia desideratam perficeret: cuius pio desiderio Iohannes Rode abbas consentiens, de monachis suis viros quosdam probatae conuersationis adiunxit, & cum gaudio ad Bursfeldiam remisit. & ex eo tempore sancta monasteriorum ordinis nostri reformatio, per Treuirenses in Bursfeldia originaliter transfusa, reuirescere coepit, & in paucis annis augmentata fuit. Videntes enim Principes & Pontifices ecclesiarum deuotam & sanctam conuersationem monachorum Bursfeldensium, singula monasteria sibi subie-

*Iohannes ad-
iuuauit in
quibusdam
probatae co-
nuerfationis
Bursfeldia
remittitur.
Ex Bursfel-
dia, multa
monasteria
reformatum.*

- 10 Ita reformati ab eis cupiebant. Coeperunt ergo paulatim ex monasterio Bursfeldensi certa monasteria in Saxonia & extra, atque ex illis alia reformati, quorum abbates quandam inter se vnionem & confederationem facientes, singulis annis semel conueniebant, Synodum (quam nos uisitato, licet Barbaro & improprio nomine Capitulum appellamus) celebrantes, in quo de his, quae ad utilitatem reformationis ordinis pertinent, haberetur tractatus. Hanc Abbatum reformati vnionem sub appellatione Bursfeldensi, vna cum annuo Capitulo, Pius papa II, anno Pontificatus sui primo confirmauit, multaque illis vnitis & inuentis priuilegia contulit, de quibus infra per ordinem, suo tempore breuiter faciemus mentionem. Itaque Iohannes praefatus abbas Bursfeldensis primus in ea nuncupatione reformati, vir bonus, religiosus & deuotus, ordinem nostrum, in his regionibus pen-
- 20 collapsam, magnifice restaurauit. Eo autem post aliquot annos mortuo, successit Iohannes de Hagen, vir aequus bonus & zelosa, cuius tempore plura monasteria reformata sunt, qui & ipse obiit tertio Iduum Augusti, anno Domini MCCCLXXIX. Post quem praefuit in Bursfeldia Abbas Theodericus, vir mitis & prudens annis XVI. & obiit IV. Nonas Ianuarij, anno Domini MCCCLXXXV. Huic successit Iohannes, qui hodie in abbacia Bursfeldensi annum agit XVII. vir senex, deuotus & sanctae conuersationis. Creuit autem successu temporis numerus monasteriorum huic sacrae vnioni subiectorum, ita vt hodie reformati sunt LXXV. quorum ista sunt nomina. Primum est monasterium illud in signe S. Matthiae apud Treuiri, quod ideo ante Bursfeldiam duximus nominandum, quia fons omnium reformationis Bursfeldensis ab illo in caetera quae sequuntur emanauit. Secundum ex ordine reformationis, primum autem ex nomine, Bursfeldia fuit: caetera sine ordine reformationis ita sequuntur. Monasterium S. Iacobi prope Moguntiam, monasterium istud nostrum in Sponheim, monasterium S. Iohannis in Rinckaugia, monasterium in Selgenstat, monasterium S. Petri in Ephordia, monasterium in Reynhartsborn, monasterium in Homburg, monasterium in Oldensleuen, monasterium in Gerode, monasterium in Reynhausen, monasterium in Morthheim, monasterium in Breidenauv, monasterium Lacense, monasterium in Tholeia, monasterium Mediolanense, monasterium S. Martini Treuirensis, monasterium ad martyres iuxta Treuiri, monasterium in Schonauv, monasterium in Grunauv,
- 30 monasterium in Lymphurg, monasterium in Hirlauv, monasterium in Gottfauv, monasterium in Schottern, monasterium in Albersbach, monasterium S. Stephani in Herbipoli, monasterium Montis monachorum prope Bambergam, monasterium in Zvartzag, monasterium in Vravv, monasterium in Feielsdorf, monasterium in Monichaurach, monasterium S. Martini in Colonia, monasterium S. Palthaleonis in Colonia, monasterium in Tuitio, monasterium in Bruuiler, monasterium S. Pauli in Traiecto, monasterium S. Laurentii in Obsburg, monasterium in Egmunda, monasterium in Stauria, monasterium in Liesborn, monasterium in veteri Vlsen alias in Oldestat, monasterium Werdense, monasterium in Amesleuen, monasterium S. Michaelis in Hildesheim, monasterium in Marienmonster, monasterium in Koniglautern, monasterium in Iburg, monasterium Cismariense, monasterium Schumense, monasterium Bremense, monasterium in Clusa, monasterium in Ilfen-
- 40 burg, monasterium Mersburgense, monasterium in Husburck, monasterium in Hildensleuen, monasterium in Monigen, Nuenburck, monasterium Posamenense, monasterium Abdincouense, in Paderborna, monasterium in Rinsdorff, monasterium in Wymelburg, monasterium in Pegania, monasterium oratorij in Datia, monasterium Bergenense prope Magdeburg, monasterium in Gossek, monasterium in Navviburck, monasterium Cellae Mariae quod quondam Elversdorff dicebatur, monasterium in Ringelheim, monasterium in Ballerat, monasterium in Mynda, monasterium monialium in Siloha, monasterium in Selechterorff, monasterium monialium in Clara aqua, quod non habet abbatem sed Praepositum nostro capitulo subiectum: caetera vero omnia monasteria praescripta etiam in Siloe abbates habent, Capitulo & vnioni Bursfeldensi iuramento subiectos. Multa denique monasteria

*Successit
abbatum
Bursfelden-
si in re-
formatione.*

*Nomina
monasterio-
rum nostra
vnionis re-
formati.
In diocesi
Moguntinae.*

*In diocesi
Treuirensi.
In diocesi
Spirensi.
In diocesi
Bambergesi.*

*In diocesi
Coloniensi.*

*In Saxonia
partibus.*

Trithem

Opera
Histori

monialium ordinis nostri ex ista sancta institutione reformata sunt, quæ etfi abbatibus vni-
onis nostræ sint vt plurimum commissa, tamen præter illa duo monasteria prædicta in
Siloe & in Clara aqua, nostro Capitulo minime sunt vnita. Sunt & alia quædam monasteria
per nostros reformata, quæ ex certis causis Capitulo nostro annuali & vniõni nõ sunt hoc
tempore incorporata; monasterium in Wissenburg, monasterium in Rasteten iuxta ma-
re, monasterium in Lutzenburg, monasterium in Steina, monasterium in Hulmershufen
& monasterium in Corbeia: hæc quidem reformata sunt, sed nobis nondum vnita.

MCCCCXXX.

Otto archi-
episcopus
Treuiransi
obit.

Hoc anno, qui fuit Bernhardi Abbatis nostri xxxix. obiit Otto de Zegenhan archie-
piscopus Treuirensis in Confluentia ex veteri morbo calculi, Treuirimque relatus ante
altare beatæ virginis in ecclesia maiori sepultus est. homo certe magnificus, & in Deū sin-
gulari deuotione præditus, qui ecclesiã suã optime rexit & multa bona fecit. Caput S. Ma-
thiæ Apostoli, q̄ multis annis in castro Erenbreitstein, iuxta Confluentiã inter Pontificum
theiauros seruatum fuerat, ad maiorem ecclesiam Treuirensẽ cum ingenti deuotione
transtulit, q̄ in eadẽ ecclesiã vsq; in præsentem diẽ seruatur in magna veneratione & ho-
nore. In eadẽ ecclesiã Treuirensi missam de beata Dei genitrice semper virgine Maria in-
stituit, quæ perpetuo post matutinas ibidem solenniter omni die à Choralibus decãtur.

Caput S.
Matthia A-
postoli.

Missã beata
Marta in
maiori ec-
clesiã Tre-
uirensi in-
stituitur.

Amator & benefactor erat pauperum, atque debellator superborum fortissimus. Ipse pri-
mus ordinis nostri monasteria circa Treuirim cum multis laboribus & impensis reforma-
uit, in q̄ sanctum opus Iohannem Rode (sicut supra diximus) de Carthusia extra tum, ab-
batem S. Matthiæ constituit. Ottone autem Reuerendissimo archipræsule mortuo, mul-
ta in ecclesia Dei apud Treuirim mala subsequuta sunt. Nam Canonici in electione dis-
cordantes, maior & pars sanior elegit Iacobum de Sirek, maioris ecclesiæ Scholasticum,
Herbipolensemque Præpositum, virum bonum & omni honore dignum. Alia pars infir-
mior, videlicet Fridericus de Craconiã, Præpositus Treuirensis, & quidam alius Canoni-
cus, dictus de Pittringen, elegerunt Vdalricum de Manderfchit. Ex qua dissensione Trei-
rens̄is ecclesiã maxima suscepit incommoda. Vdalricus enim, etsi iure infirmior, tamen
armis potentior, auxilio suorum, Comitumque de Virnenberg, & aliorum Nobilium, ca-
stella & munitiones Archiepiscopatus contra Iacobum, viribus imparẽ, obtinuit, & à
subiectis hominibus ecclesiæ consueta homagia suscepit. Hinc Iacobus necessitate com-
pulsus, auxilium summi Pontificis inuocauit. At papa citatis partibus auditisque causis, re-
probauit electionem factã, & utroq; abiecto Archiepiscopatum Treuirensẽ Rabano de
Helmstat episcopo Spirensi, promotione Ludouici comitis Palatini Rheni assignauit.

Schisma in
ecclesiã Tre-
uirensi fa-
ctum.

Pars sanior
eligit Iaco-
bũ de Sirek,
Pars infir-
mior eligit
Vdalricum
de Mander-
fchit.

Hinc orta sunt infinita mala, & ecclesiã Treuirensis plus quam in cccc millibus floren-
rum damnum suscepit. Totius enim patriæ comites, Barones & militares Vdalrico adha-
rentes, Apostolica mandata spernebant; & contra Rabanum fouentes, vrberẽ Treuiro-
rum, quæ illi faucebat, biennio ferme obsederunt. lapides à vicinis montibus in
eam frustra iacientes. Sed tandem re infecta confusi abierunt. Denique papa intelligens
mandata sua contemni, terram diocesis Treuirensis ecclesiastico supponit interdico
ferme per 14. annos. Tandem Conradus archiepiscopus Mogunrinus, Theodericus archi-
episcopus Colonien̄sis, & Fridericus episcopus Wormatiens̄is, vires suas interponentes,
contentionibus finem per amicales tractatus imposuerunt, & sic demum Rabanus ar-
chiepiscopatum pacifice obtinuit pro maiori parte annis ferme v. post 14. videlicet annos
quibus contentiones ista durauerant. Comes tamen de Virnenburg contra Rabanum
veterem continuauit rancorem, inferens ei plura damna, incendia & rapinas, maxime in
pago, qui Engersgau nuncupatur; quousque tandem pro summa quadraginta quinq; mil-
lium florenorum in pignus accepit quædam castra & dominia; scilicet Schoneck in Eysia,
Schonenberg, Dune, Kempeng & Hammerstein, quibus cum literis afferuationis acce-
ptis, ab inquietatione Rabani deinceps manifesta cessauit. Vdalricus autem de Mander-
fchit non potens resistere Rabano, Romam proficisci statuit, veniensque Thuregum mor-
bo correptus interijt, & Rabanus Episcopatum pacifice gubernauit.

Papa utroq;
abiecto ar-
chiepiscopa-
tum Treui-
rensẽ assi-
gnat Rabano
de Helms-
tatt.

Comes de
Virnenburg
impugnat
Rabanum.

MCCCCXXXI.

Gotfrido
Prior obit.

Hoc anno, qui fuit Bernhardi abbatis nostri xl. obiit Gotfridus Prior huius mona-
sterii, in ordine Priorum xxvi. anno Prioratus sui 1x. sub cuius tempore aut nulla aut par-
ua era in hoc monasterio regularis disciplinæ obseruantia, quanquam abbas Bernhardus
nõ parum pro reformatione laborarit. Post Gotfridum Fridericus Prior huius loci xxvii.
institutus fuit, homo illius temporis & morum, quos reperit, studiosus defensor; præfuit-
que annis vii.

Fridericus
Prior huius
loci 26. in-
stituitur.

Eodem

Eodem anno Fridericum & Wilhelmum, monachos & Procuratores huius monasterij, Bernhardus Abbas ab officio prouisionis suae, quod annis ferme VIII. gesserant, deposuit, & contra eorum computum quem fecerant, xxxviii. articulos excepit. Iterum ergo prouisorem in fuitur secularem, quem eius successor Gobelinus postea remouit.

Prouisorum huius cœnobij mutatio.

Eodem quoque anno, in mense Decembri, inchoatum fuit generale Concilium in ciuitate Basiliensi, & durauit plus quam XI. annis; in quo XL. iiii. sessiones publicae habitae sunt. Initium habuit pulchrum & gloriosum, sed finem debilem & confusum; propterea quod Eugenius Papa I. v. cum ipso concilio non consentiens, multas aduersum illud machinationes concitauit, à quo priuatus honore & dignitate Papali non curauit obedire Concilio, sed ipsum reuocauit, & primogenitum regis Franciæ Delphinum, in eius dissipationem contra Basilienses (vt suo loco dicemus) mitti procurauit. Multa hinc sequuta sunt in ecclesia mala & scandala, necdum in toto sopita, alijs Papam supra Concilium prædicantibus, alijs dicentibus oppositum.

Basiliense concilium inchoatur.

Anno quoque prænotato magna Episcoporum, Principum, & nobilium & ciuium contra Hussitas expeditio facta est in Bohemia; sed fructus nullus, detrimentum uero plurimum accessit Catholicis. Nam propter ambitionem & auaritiam Principum denuo heretici contra nostros præualuerunt, caesisque multis, ceteri cum damno & ignominia fugerunt, omnibus equis, curribus, clenodijs, pecunijs, totaque suppellectili amissis.

Expeditio facta contra Hussitas in Bohemia.

M C C C C X X X I I .

20 Anno Bernhardi abbatis nostri XLI. hyems fuit asperrima, & tandem glacie & niuibus resolutis tanta inundatio aquarum subsequuta est, vt villæ, domus, & ecclesiæ circa Rhenum complures nimia inundationis uehementia in diuersis locis subuerterentur, magnaque in semetipsis & blatis damna sequerentur.

Hyems asperissima.

Eodem anno, in die sancto Parasceues, sub officio uenerunt ad uillulam, non longe à cœnobio S. Catharinae positam, quæ Wiler appellatur, duo Iudæi, qui blandis sermonibus atque promissis quendam puerulum capientes, vii. annum ætatis agentem, extra uillulam occulte duxerunt in uicinam syluam, quæ Dumus lupina (uulgariter Wolfsheck) appellatur, & est huius monasterij possessio; ipsumque crudeliter martyrizantes interfecerunt, & collecto eius sanguine abierunt, innocentis pueri corpusculum inter ipsa frutera

Puerulus de Wiler à turbari interfectus in Lupina dumate.

30 insepultum relinquentes. Repertum uero postea innocentis cadauer, ad Creutzenacht cū honore perlatum est, & diebus aliquot in sepultum in cœmeterio parochialis ecclesiæ stetit, sperantibus multis, q̄ signis & miraculis martyrium eius per Dei clementiam foret declarandum. At ubi miraculum apparuit nullum, sepelierunt illud in cœmeterio retro chororum, uersus orientem, ubi crux illa lapidea hodie cernitur erecta. Iudæi quoq; deprehensi in Creutzenacht extra oppidum igne combusti sunt.

Eodem quoque anno, xi. die mensis Maij, qui fuit Dominica Iubilate, celebratum fuit VIII. nostri ordinis prouinciale Capitulum, apud S. Valdicum in Augusta; in quo præfederunt Ortyuinus S. Petri in Erphordia Moguntinensis, Iohannes in Stein Conflatiensis, & Henricus in Amorbach æque Moguntinensis diocesium, monasteriorum ordinis nostri abbatis, & plura in eo decreta sunt.

Capitulum prouinciale S. celebratum.

40 Hoc ipso anno Sigismundus, potentia Philippi Ducis Mediolanensem adiutus, Romam profectus est, & ab Eugenio Papa imperiali diademate coronatus.

Sigismundus Roma coronatur.

Eodem quoque anno Bernhardus huius monasterij abbas xviii. senio & morbo calculi prægrauatus, v. cal. Iunij obiit, anno ætatis suæ LXXVIII. assumpti uero regiminis XLI. cū tribus mensibus & ix. diebus cōpleto. Hic cum sibi mortem adesse sentiret, confessione cum lachrymis præmissa, & sumptis cum ingenti deuotione Sacramentis ecclesiasticis, totum ad se conuentum fecit uocari, quo astante dixit: *Fratres mihi in Christo quidem semper dilecti, uos nunc uidetis mihi sine instare presentis uitæ, nec amplius uobiscum posse morari: rogo itaq; ad mentem reducite iniurias, quas & mihi & Deo tollens intulistis, qui uolenti mihi ad integritatem*

Bernhardus abbas moritur.

Verba abbatis mortis ad fratres.

50 monasticæ conuersationis mores uestros reducere, semper contumeliose nimium restitistis: Ecce nunc

si bene feci, merces mea mecum est; uos autē uehementer timeo post mortē meam tribulationē habebitis, ut qui me patrem audire nolulistis, alium non patre audiat. Considerate ergo, precor, uitæ presentis breuitatem, & emendate mores secundum regulā monasticā & decreta sanctorum Patrum; ne uos in articulo mortis, in quo me constitutum uidetis, temeritatis poenitent. Insuper cōmitto uobis, quantum curtes illas duas in Wimsheim, quarum alteram precio comparari, alteram à fratri mei filio iudiciario edicto conquisiui, post mortē meam ab iniustus possessoribus quantotius repetatis. Quod si ille de Coppenseim se ius aliquod in eis habere pratenderit, non eritis allegationē eius esse falsam: ego enim, sicut scitis in illa discordia, quæ fuit inter me & uos ante hōc ferme quinquennium (quā nobis Deus ignoscit)

Future prædicit.

De duabus curtijs in Wimsheim repetendis.

Trithem

Opera
Historia

nimia indignatione prouocatus, ex vehemēti commotione & displicentia animi mei feci quod iure non potui, tradens illas sine consensu vestro (quod constare non potest) dicto Ieckel de Germinden, quas Meynhardus de Coppenstein iniusto titulo nunc possidet, ita mihi propitius sit Deus in hac extrema necessitate mea. Ecce dixi vobis res totius ordinis, si vos alienatas curies repetere neglexeritis, Deo respō-

deatis, ego animam meam exoneravi. His dictis in Domino quieuit. Erant autem presentes, qui hanc contestationem audierunt, Fridericus Prior, Wilhelmus comes Rheni monachus, Fridericus comes Rheni monachus, Gerardus monachus, Fridericus de Nackheim monachus, & Iohannes monachus, huius cœnobij omnes professi; Iacobus quoque de Cleberg monachus & Capellanus, Volkerus Laicus & Cellerarius huius monasterij, eodem anno in die Innocentium institutus, & alij ex familiaribus complures. Mortuo autē Bernhardo abbate, fratres iuxta commissionem eius curtes ipsas repetentes, sœnum mœtere cœperunt; sed armata manu per seruitores illorum de Coppenstein fuerunt violenter expulsi. Et licet postea sapius per plures abbates contra eos mota fuerit querela, vt infra dicemus: nihil tamen contra violentiam profecerunt.

Nomina in obitu abbatis presentium.

DE GOBELINO, HUIUS MONASTERII ABBATE XIX. QUI PRÆFUIT ANNIS VII. MENSE I. DIEBUS XIV. & DE VARIIS GESTIS TAM EIUS QUAM ILLIUS TEMPORIS.

Comes de Sponheim liberam electioni fratrum interdictum.

POST mortem Domini Bernhardi abbatis venerandi, tribulatio, quam viuens monachus prædixerat, superuenit. Nam mox vt Iohannes Comes de Sponheim vltimus abbatem esse defunctum audiuit, ad monasterium personaliter vna cum comite Veldentia accessit, & fratribus, ne sine eius præsentia, cōsensu & voluntate nouum abbatē eligerent, districta prohibitione interdixit: q̄ forsitan non fecisset, si obitus defuncti abbatis à casu ad eius notitiam tam subito non fuisset perlatus, quod ita contigisse memoriæ traditum est. In ipsa hora, quando pro defuncto abbate campanarum hic in monasterio sicbat compulsus, contigit à casu ipsum Comitem cum satellitibus suis de Winterburg versus Creutznacht cœptum continuare iter, atque sub ipsa compulsionē non procul à monasterio rusticum habere obuium, qui interrogatus ab ipso, quid pulsus ille cāpanarum insolita hora prætenderet; abbatem respondit esse mortuum: quo Comes audito, mox ab itinere declinans monasterium intrauit, prohibitionem (quam diximus) contra iustitiam & privilegium monasterij fecit, constituens Fratribus diem pro electione noui pastoris ad oppidum Creutzenacht tertium immediate sequentem, qua fuit dies sanctorum martyrum Abdon & Sennes, 3. videlicet cal. Augusti. Habebat autem comes monachum quendam Cisterciensis ordinis, de monasterio S. Disibodi secum nomine Gobelinum, hominem astutum & curialem, quem plurimum diligebat, eratque apud eum in magno precio, interque secretarios primus. Hunc ergo monachum nacta opportunitate, pro eius in le fidelitate cupiēs honorare, promouere in abbatem huius monasterij summo opere laborabat; cui fratres, propter prauos eorum mores & vitæ dissolutionem, contradicere non audebant. Itaque adueniente termino pro electione statuto, monachi huius cœnobij necessitate compulsi, ad Creutzenacht (vt iussum erat) venerunt. Adunatis autem illis in Curia comitis, ipso & Comite Veldentia cum quibusdā aliis presentibus, Comes de Sponheim in hunc modum fuit exorsus: Non estimetis, domini fratres, propterea quod euocauerim vos in hunc locum pro noui abbatis electione, me aut hostem vestrum esse, aut monasterij vestri inuasorē: Ego enim tanquam Aduocatus & tutor atq; defensor vestri monasterij, fidelis, maxime cupio videre profectum vestrum tā in conuersatione spiritali quam etiā in substantia rerū temporalium; neq; monasterium, q̄ progenitores mei ad honorē Dei cōstruxerunt, ego vllatenus destruere velle. sed potius in omnib; ad meliora prouehere secundum vires meas credendus sum. Cum ergo monasterium vestrum Sponheimense iam à multis annis in vtroq; statu notabiliter defecerit, opus est certe, si debeat reduci ad pristina institutionem, viro sapiente in multisq; experto, & qui velit & possit vobis vtiliter præsidere. Habeo virum penes me, notū vobis, prudentem & expertum, dominum Gobelinum, quem vt in abbatem vobis eligatis suadeo & rogo, scio enim q̄ per eius sapientiam & industriā status monasterij vestri in melius reducetur. Quibus auditis fratres subito nimium consternati sunt, & quid agerent penitus ignorarunt. Verum post multa tandem consilia, post multas preces in contrarium Comiti porrectas, cum nihil omnino proficerent, consilio Comitis de Veldentia & aliorum, qui animum comitis nostri sciebant non esse à cœpto flexibilem, acquiescentes, ne quid eis deterius cōtingeret (sicut verisimili cōiectura ex minis elici poterat) inuiti consentientes, ipsum Gobelinum taliter qualiter in abbatem suum cœnobij Sponheimensis XIX. anno prænotato Domini MCCCCXXII. indictione X. penultima die mensis Iulij, confirmatusque à Conrado Archiepiscopo Moguntino, & per eius in Pontificalibus Vicarium

Quomodo mors abbatis ad notitiam comitis peruenit.

Frates in Creutznacht per electionem cōueniunt, Comitis verba ad fratres, monasterij et Gobelinum in abbatem eligant.

Gobelinus in abbatem assumitur electione cōpū.

40
50